

Verdandis 50e kongress i Borlänge, kongressuttalande:

Kongressuttalande: Rätten till ett värdigt liv

240519

Ensam är inte stark. Vi behöver alla varandra.

Så kan Verdandis grundläggande syn på människan och samhället sammanfattas. Det har lett oss fram till att sedan 1896 bygga en organisation präglad av solidaritet och gemenskap. Det är med detta som grund vi arbetar med kamratstöd och det är detta som är vår vägledning i det samhällsförändrande arbetet.

Verdandis kongress har samlats under parollen RÄTTEN TILL ETT VÄRDIGT LIV. Denna rätt ges inte alla i Sverige idag. Alltför många människor saknar möjlighet att ta makten över sina egna liv.

Det största hindret är ojämlikhet och fattigdom. Den relativa fattigdomen i Sverige har ökat och ojämlikheten är nu lika stor som för hundra år sedan. De stora vinnarna i ekonomin de senaste decennierna är de allra rikaste och mest förmögna. I Sverige finns idag cirka 600 miljardärer – alltså personer som var och en äger minst ett tusen miljoner kronor. Förlorarna är personer med sjuk- eller aktivitetsersättning, långtids-sjuka, arbetslösa, låginkomstpensionärer, asylsökande och människor i behov av försörjningsstöd. Förlorarna är också människor i behov av vård, rehabilitering och jämlik utbildning.

Sverige är det land i Västeuropa där ojämlikheten ökat snabbast sedan 1980-talet. Skattesänkningar och nedskärningar i välfärd och sociala försäkringar är två viktiga orsaker till detta. Samtidigt med detta har segregationen ökat mellan människor med olika bakgrund.

De välbeställda har fått stöd av politiska beslut. Några av dem vill inte att deras barn ska gå i samma skola som våra barn, de vill inte att deras villor ska ligga nära våra hyres-hus, de vill inte att välfärden ska omfatta alla och fördelas efter behov. Och det är deras vilja som dikterat politiken i stor omfattning.

Idag subventioneras villaboende samtidigt som hyreslägenheter straffbeskattas. Förslaget om att införa marknadshyror i Sverige var ett direkt slag mot jämlikhet och social rättvisa och vi i Verdandi var med och stoppade det. Nu behövs nybyggnation av fler hyresfastigheter med låga hyror. Den värsta konsekvensen av social utslagning och brist på hyreslägenheter är hemlöshet. Det är en skam att ett rikt land som Sverige inte lyckats bättre med att se till att alla människor har en bostad som de kan kalla sin egen.

Skadligt bruk och beroenden står ofta i vägen för möjligheten att leva ett värdigt liv. Verdandi bildades en gång för 125 år sedan i opposition mot tanken att beroende mest berodde på individers egna svagheter. Det är vår övertygelse att ett solidariskt och jämlikt samhälle är bättre rustat att förhindra skadligt bruk och utslagning. Vi i Verdandi stänger aldrig dörren för någon som behöver stöd eller vill ha hjälp ur sitt missbruk. Vi är kamrater som arbetar för ett alkoholskadefritt samhälle utan drogproblem.

Arbetslöshet och bristande utbildning leder till hopplöshet och apati. Rätten till ett värdigt liv omfattar också rätten att finna sin plats i samhällsgemenskapen och rätten att kunna arbeta till hundra procent av sin egen förmåga. Alla är olika och därför måste skolan ägna mer uppmärksamhet åt dem som behöver extra stöd. Stora insatser krävs för att långtidsarbetslösa ska ges nya chanser och för att motverka ungdomsarbetslöshet.

Idag diskuteras kriminaliteten mer än på mycket länge. Det är bra. Vi har alla behov av att känna oss trygga i vårt grannskap och av att kunna lita på att grov brottslighet bekämpas. Det sorgliga är att så mycket av diskussionen präglas av fantasilöshet och förakt för forskning och kunskap. När längre straff och hårdare tag är det enda verktyget för att bekämpa kriminalitet och våld så kommer samhället inte lyckas med att minska omfattningen av de våldsbrott som upprör oss alla.

Forskningen är entydig: hårdare straff leder inte till minskad brottslighet. Det som behövs är samverkan mellan skola, socialtjänst, civilsamhälle, polis och föräldrar för att tidigt upptäcka vilka barn och unga som ligger i riskzonen för att hamna i dåliga miljöer. Satsningar på ungas fritid, på utjämning av sociala skillnader och extra uppmärksamhet och resurser till områden med lägre inkomster och högre arbetslöshet är nycklarna till en framgångsrik kamp mot brottslighet. Samhället måste erbjuda något annat till våra unga än hopplöshet och tappade sugar. Alla har rätt till en bra utbildning och ett värdigt liv. Vi måste lyssna på förörternas unga och tillsammans med dem bekämpa det våld som oftast drabbar förörternas egna familjer.

Rasismen förminskar oss som människor, splittrar oss och legitimerar sociala orättvisor. Rasism och främlingsfientlighet måste bekämpas av oss alla tillsammans. Människor som bor och lever i Sverige ska inte behöva befinna sig i otrygghet och ständig rädsla för att bli utvisade. Handläggningstiderna i asylprocessen måste kortas och skyddsskäl väga tyngre. Uppehållstillstånd ska som regel vara permanenta. Vi måste åter få en flyktingpolitik som tar sin utgångspunkt i människors behov av asyl, inte en politik som bygger på undfallenhet mot rasistiska idéer.

Vår vardagliga, praktiska solidaritet handlar inte om välgörenhet. Vi i Verdandi arbetar med gemenskap och solidaritet som grund för alla våra verksamheter. Vi möter människor på jämlika villkor och vårt arbete utgår från den självklara insikten att idag kan det vara vi som har möjlighet att ge stöd men nästa gång kan det vara vi som behöver hjälp.

På det sättet bygger vi ett starkt, jämlikt samhälle med plats för alla. Så kan vi förverkliga våra drömmar och visioner om rätten till ett värdigt liv.

UTTALANDE AV VERDANDIS 50:E KONGRESS I BORLÄNGE, 2400519